

לפרשת כי תבוא – תשע"ב

שום דבר לא מובן מאליו

יוכבד אורון

פרשת כי תבוא פותחת במצוות הבאת ביכורים, שהיא מן המצוות התלויות בארץ. "והיה כי תבוא אל הארץ... ולקחת מראשית כל פרי האדמה... ושמת בטנא... ובאת אל הכהן..."

יגיעה רבה יגע עובד האדמה עד אשר הוא זוכה לראות את ראשית הפרי והראשית הזאת אהובה עליו במיוחד ("כבכורה בטרם קיץ") ואין דבר טבעי מכך שיאכלו הוא ובני ביתו מייד בשמחה את ראשית הפרי.

אך לא זו הדרך שמורה לנו התורה. את ראשית הפרי ישים הישראלי בטנא ויביא אך הכהן אל המקום אשר בחר ה'. גם המקום מרוחק מאד מביתו.

ראשית הפרי המובאת כמצוות ה' היא הכרת התודה של אדם מישראל על היותו בארץ, על היותל לו נחלה, אך אין הוא הבעלים הראשוני והמוחלט. הוא נמצא בארץ שה' נתן לו הוא לוקח מהפרי שה' נתן לו והוא הולך אל המקום שה' בחר בו.

דבר זה מייחד את עובד האדמה בן-ישראל מכל עובד אדמה באשר הוא. ארצו, נחלתו, פריו - שום דבר מכל אלה אינו סתם מובן מאליו. הכל ניתן לו מאת ה' והוא חייב להכיר בכך ולהודות על כך.

ההכרה והתודה נעשות ע"י הבאת ביכורים והן דורשות מן האדם הכנעת יצר לבו בהתגברות עלה רצון הטבעי לאכול מיד את ראשית הפרי.

אל הבאת הביכורים מתלווה מקרא ביכורים. מביא הביכורים מלווה את הנתינה במלים הכתובות בתורה: "הגדתי היום... כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו... ארמי אובד אבי וירד מצרימה... ויוציאנו ה' ממצרים... ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש".

במקרא הביכורים מזדהה היחיד עם גורל עמו וכשם שקראנו בהגדה של פסח "בכל דור ודור חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", הרי שבמקרא ביכורים (המצוטט בהגדה של פסח) - בכל דור ודור חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא נכנס לארץ, הוא אומר: באתי אל הארץ, כחלק מעם ישראל על היחיד להכיר בטוב ולשמוח בכל אשר נתן לו ה'. כחלק מעם ישראל עליו לשמח גם את הלוי והגר וגם את היתום והאלמנה (המוזכרים בהמשך בעניין המעשר) כלומר, את החלשים אשר לא זכו כמוהו.

כך חולק האדם מישראל את השמחה בפרי אדמתו גם עם הקב"ה, בהכרה ובתודה שבמצוות ביכורים וגם עם חברו האדם בנתינה נדיבה שבמצוות מעשר.